

dr hab. Bogna Czerwińska-Szymuła, prof. aMuz
Dziedzina sztuki
Dyscyplina artystyczna: sztuki muzyczne
Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku
Wydział Instrumentalny
Katedra Kameralistyki

Gdańsk, 01.07.2024

RECENZJA
pracy doktorskiej pani Xiaoran Bu

Zleceniodawca recenzji:

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, pismo z dnia 15 maja 2024 r. Zlecenie podjęte na podstawie nowej ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm.), w związku z powierzeniem mojej osobie funkcji recenzentki w przewodzie doktorskim pani **Xiaoran Bu**.

Wraz z pismem informującym mnie o powyższym, otrzymałam:
- pracę doktorską – dzieło artystyczne wraz z jego opisem w języku polskim oraz tożsamy opis w języku angielskim pt.: „*Przyczajony tygrys na erhu i orkiestrę kameralną Tan Duna. Aspekty wykonawcze w oparciu o transkrypcję autorki na erhu i fortepian.*”

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pani Xiaoran Bu składa się z dzieła artystycznego utrwalonego na płycie CD oraz jego opisu pt.: „*Przyczajony tygrys na erhu i orkiestrę kameralną Tan Duna. Aspekty wykonawcze w oparciu o transkrypcję autorki na erhu i fortepian.*”

Dzieło artystyczne:

Zarejestrowane na płycie CD dzieło artystyczne zawiera utwór *Przyczajony tygrys na erhu i orkiestrę kameralną Tan Duna* w transkrypcji doktorantki na erhu i fortepian:

Tan Dun - Koncert *Przyczajony tygrys w wersji na erhu i fortepian* (transkrypcja Xiaoran Bu)

cz. I *Crouching Tiger, Hidden Dragon* (Przyczajony tygrys, ukryty smok)

cz. II *Through the Bamboo Forest* (Poprzez las bambusowy)

cz. III *Silk Road: Encounters* (Jedwabny szlak: spotkania)

cz. IV *Eternal Vow* (Wieczyste przyrzeczenie)

cz. V *To the South* (Na południe)

cz. VI *Farewell* (Rozstanie)

W realizacji dzieła oprócz doktorantki wzięli udział:

Shaopei Zhang - erhu

Julia Wawrowska - altówka

Niestety nigdzie w opisie dzieła artystycznego ani na dołączonej płycie CD nie ma informacji gdzie i kiedy nagranie zostało zrealizowane oraz kto był jego reżyserem dźwięku.

Doktorantka podjęła się dokonania transkrypcji dzieła jednego z najlepszych i najbardziej reprezentatywnych kompozytorów tworzących muzykę łączącą zachodni styl komponowania z tradycyjną chińską muzyką ludową – Tan Duna. Utwór ten występuje w kilku wersjach przerabianych przez samego kompozytora na różne składy. Pierwotnie stanowił ścieżkę dźwiękową do znanego filmu *Przyczajony tygrys, ukryty smok* Anga Lee. Zdobył statuetki Oskarów i nagrodę Grammy. Doktorantka postanowiła stworzyć transkrypcję wersji utworu na erhu i orkiestrę kameralną, aranżując partię orkiestry na fortepian.

Nagranie jest bardzo dobrze zrealizowane. Proporcje brzmieniowe między instrumentami są znakomite. Każdy z występujących muzyków prezentuje bardzo wysoki poziom artystyczny, dysponuje pięknym dźwiękiem oraz prowadzi frazę w sposób naturalny i interesujący. Transkrypcja i przyjęte w niej rozwiązania brzmieniowe, na jakie zdecydowała się doktorantka, nie wzbudzają moich zastrzeżeń, a wręcz niejednokrotnie brzmią jak oryginalny, kameralny utwór na taki skład.

W pierwszej części utworu od początku ujmuje dźwięk erhu i piękno połączenia brzmień tego instrumentu z fortepianem. Pianistka popisuje się bardzo dobrą artykulacją i wyczuciem proporcji brzmieniowych. W momencie przyspieszenia akcji i w kodzie muzycy grają z efektowną energią i wirtuozerią. Partia fortepianu jest błyskotliwa, ale też nie przytłacza delikatnego brzmienia erhu. Skomponowana przez autorkę kadencja pianisty brzmi przekonująco i celnie wpasowuje się w tę część.

Druga część bardzo dobrze oddaje nastrój opisywanej sceny filmu. Pianistka dobrze prowadzi narrację muzyczną. Pukanie w pulpit i ramę fortepianu kostkami dłoni, jest zrealizowane w dobrych proporcjach brzmieniowych do innych planów utworu.

W części trzeciej w oryginalnej wersji utworu na erhu i orkiestrę kameralną – w miejsce erhu pojawia się instrument zhonghu, a w partii perkusji – bęben daf. Autorka zamienia te dwa wymienione instrumenty odpowiednio na altówkę i dwa rodzaje tamburynów. Logicznie wyjaśnia swoje decyzje w opisie dzieła artystycznego. W nagraniu również te rozstrzygnięcia w pełni się „bronią” za sprawą znakomitej gry Pani Julii Wawrowskiej, która idealnie imituje sposób prowadzenia frazy i kształtowania dźwięku chińskich instrumentów i wykonawców tego kręgu kulturowego. Imponuje też umiejętność, którą musiała tu wykształcić u siebie

pianistka – jednoczesna gra jedną ręką na fortepianie, a drugą na tamburynie. Przy czym rytm tamburynu jest wystukiwany nieskazitelnie, a towarzyszenie i podążanie melodią na fortepianie realizowane jest w idealnej synchronizacji z altowiolistką. Bardzo dobry jest też fragment, gdy altówka zaczyna grać pizzicato, a pianistka imituje tę artykulację w lewej ręce.

W czwartej odsłonie powraca erhu i jest też rozbudowana kadencja tego instrumentu, która płynnie przechodzi do piątej, bardziej energetycznej części, w której pizzicato erhu przeplata się z fortepianem naśladowującym (w sposób bardzo dobry) instrumenty perkusyjne. Mimo narastającej z biegiem części gęstości faktur fortepianu, pianistka wciąż dobrze kontroluje proporcje brzmieniowe nie gubiąc przy tym wigoru swojej partii.

Ostatnia część to passacaglia, w której doktorantka dobrze realizuje pewną dychotomię nastrojów – w prawej ręce rysując oktawami spokojną, kroczącą melodię, jednocześnie lewą ręką realizując rytmiczną i znacznie bardziej energiczną partię kotłów.

Podsumowując, doktorantka zrealizowała w nagraniu unikatową, zaaranżowaną przez siebie transkrypcję uznanego chińskiego kompozytora współczesnych czasów. Znakomicie partnerują jej w tym nagraniu Shaopei Zhang i Julia Wawrowska. Również umiejętność towarzyszenia pianistki tym instrumentalistkom i jej warsztat pianistyczny oceniam bardzo wysoko. Artystka stosuje ponadto różne nowe, współczesne sposoby gry na fortepianie, perkusyjne efekty stukania w ramę i pulpit, glissanda grane bezpośrednio po strunach fortepianu, nie waha się użyć tamburynów z jednoczesnym realizowaniem partii fortepianu. Zabiegi te są zaplanowane i wykonane bardzo trafnie, pasują do nastroju muzyki oraz zamierzonego efektu. Nagranie nie ma mankamentów, jest efektowne, ciekawe i w pełni adekwatne swym poziomem do wymagań przewodu doktorskiego.

Opis dzieła artystycznego:

Obszerny opis dzieła artystycznego stanowi wraz z dziełem zarejestrowanym na płycie CD logiczną i uzupełniającą się wzajemnie całość.

Opis pracy składa się z sześciu rozdziałów, wstępu i zakończenia. We wstępie doktorantka logicznie i przekonująco argumentuje czemu podjęła się stworzenia i nagrania transkrypcji utworu Tan Duna oraz jaki oryginalny problem naukowy został przez nią podjęty. W rozdziale pierwszym szczegółowo i z ilustracjami przedstawia erhu, co jest trafną decyzją, mając na uwadze małą popularność tego instrumentu w naszym kręgu kulturowym. W drugim rozdziale przybliży chińskie skale ludowe, które występują w nagrany utworze. Rozdział trzeci to rys sylwetki kompozytora Tan Duna, w czwartym autorka przybliży nam jego twórczość. Są to również ważne informacje ukazujące, z jak bardzo znanym i cenionym w świecie kompozytorem tutaj się stykamy. W rozdziale piątym autorka opisuje muzyczny pierwowzór dokonanej transkrypcji – ścieżkę dźwiękową do filmu *Przyczajony tygrys, ukryty smok* oraz przybliży fabułę tego filmu, co jest dodatkowo istotne gdyż, jak pisze autorka: „w muzyce chińskiej związek muzyki ze słowem jest bardzo bliski [...]. W zasadzie nie istnieje czysto abstrakcyjna muzyka chińska.” Autorka w tym rozdziale omawia też wszystkie wersje tego utworu opracowane przez samego kompozytora. Ostatni rozdział, najbardziej rozbudowany, podejmuje *clou* tej pracy, czyli napotkane problemy i sposoby ich rozwiązywania przy dokonywaniu aranżacji tego dzieła – partii orkiestrowej na partię fortepianu oraz aspekty wykonawcze. Autorka bardzo logicznie i precyzyjnie opisuje wszelkie

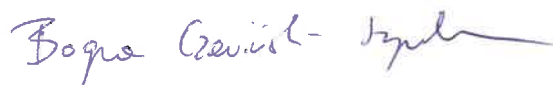
swoje decyzje i pomysły, by brzmienie orkiestry i grających w niej instrumentów jak najlepiej zobrazować na fortepianie. Wykazuje się wiedzą w zakresie możliwości brzmieniowych tego instrumentu i sposobu ich wykorzystania, dba o zachowanie jak najwierniejszego obrazu brzmieniowego pierwowzoru, przy jednoczesnym zachowaniu wszelkich walorów fortepianu i chęci ukazania też jego możliwości od najlepszej strony, czego efektem jest udana, finalna aranżacja. W pracy znajdziemy też odniesienia do chińskiego teatru pomagające zrozumieć muzykę i kulturę tego obszaru. Zakończenie zawiera dobrą syntezę poruszanych w pracy aspektów. Opis dzieła zamyka obszerna, wielojęzyczna bibliografia czytelnie pogrupowana na działy. Do opisu dołączona jest partytura transkrypcji utworu *Przyczajony tygrys* stworzona przez doktorantkę.

Opis dzieła artystycznego potwierdza wiedzę teoretyczną doktorantki. Jest płynny, autorka trafnie dobiera przykłady nutowe oraz właściwie uzasadnia swoje refleksje i wybory. Odbiorca ma pewność ważkości podjętej tematyki. Jednym z celów, jaki w tej pracy postawiła sobie doktorantka, jest popularyzacja muzyki chińskiej. Stwierdzam, że dzieło artystyczne wraz z jego opisem faktycznie spełnia i to zadanie.

Konkluzja:

Pracę doktorską pani Xiaoran Bu oceniam bardzo pozytywnie. Wysoko oceniam sztukę wykonawczą doktorantki, a także sposób rozwiązania podjętej problematyki. Praca ta wnosi oryginalny wkład w rozwój reprezentowanej przez doktorantkę dziedziny. Stwierdzam, że Doktorantka wykazała się szeroką wiedzą teoretyczną, jak również umiejętnością prowadzenia samodzielnej pracy artystyczno-naukowej, tym samym spełniła wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

Pracę doktorską pani Xiaoran Bu przyjmuję bez zastrzeżeń.

dr hab. Bogna Czerwińska-Szymula